

Raadsvoorstel

Datum 9 april 2025

Onderwerp BOSS-beleid; ontwikkelprincipes voor de buitenruimte
Versienummer 1.0

Portefeuillehouder Michiel van Willigen

Samenvatting

Met dit document leveren wij het BOSS-beleid op. Dit beleid levert ontwikkelprincipes gericht op Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten in de buitenruimte op. De ambitie van het BOSS-beleid is om op alle stadslagen van de gemeente Zwolle (stad, wijk, buurt en straat) toekomstbestendig te worden op het gebied van bewegen, ontmoeten, spelen en sporten en hiermee inkleuring te geven aan de ambities uit de Omgevingsvisie (2021) en de Koers sociaal domein (2024). Binnen het BOSS-beleid streven we de volgende 4 doelen na:

1. De stad is leefbaar.
2. Inwoners ervaren meer buitengeluk.
3. Inwoners zijn gezonder.
4. Er is meer ruimte buiten om te bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.

De ontwikkelprincipes die uit dit beleid voortkomen worden als input meegegeven voor alle nieuwe stadsontwikkelingen. In de bestaande stad werken we tot aan de Nota Kapitaalgoederen van 2027 binnen de bestaande middelen op het gebied van spelen. In deze periode gaan wij het beleid uitproberen en werken wij aan een uitvoeringsprogramma. Het voornemen is om vanaf 2027 de BOSS-ontwerpprincipes onderdeel te laten zijn van het ontwerp en beheer van de buitenruimte. Daarnaast worden de assets vanaf 2027 structureel meegenomen in de nieuwe Nota Kapitaalgoederen.

Financiële gevolgen

Betreft doel 713 Water-, groen- en recreatiestructuur
Begroting wijzigen Nee
Budgetnummer

Bijlagen BOSS beleid; ontwikkelprincipes voor de buitenruimte
Onderzoeksrapport Ingenieursbureau OBB
Participatiejournaal

Openbaarheid

- ☒ Openbaar
☐ Geheim

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Het BOSS-beleid met daarin ontwikkelprincipes voor Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten in de buitenruimte vast te stellen
2. Kennis te nemen van de voorgestelde wijze van afdoening van motie M7-3 rolstoelvriendelijk meubilair

Datum 9 april 2025

3. Kennis te nemen van het feit dat het tempo van de definitieve uitrol van BOSS bepaald wordt in de nota Kapitaalgoederen van 2027

Datum 9 april 2025

Inleiding

Het BOSS-beleid (Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten) is integraal beleid dat het oude speelruimte-beleid vervangt. Dit beleid geeft handvatten cq ontwikkelprincipes voor BOSS in de buitenruimte. Met het BOSS-beleid zet de gemeente actief in op de gezonde stad door in de buitenruimte voldoende, bruikbaar en gevarieerd aanbod te bieden om te kunnen bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.

Er zijn drie redenen voor BOSS-beleid. Ten eerste de maatschappelijke opgaven waar we als stad voor staan. Denk aan het aantal ouderen (en de toename van dementie), de toename van obesitas en eenzaamheid, en de stijgende gezondheidskosten. De tweede reden is de groeiende stad en de groeiende behoefte aan BOSS-ruimte. Na corona zien we dat de buitenruimte is herontdekt. Niet alleen door wandelaars en fietsers maar ook door sporters (hardlopen/bootcamp). Tot slot is er vraag naar meer beleid en regels over bewegen, ontmoeten en sporten in de buitenruimte. Het gebrek hieraan maakt dat we vragen uit de samenleving niet altijd kunnen beantwoorden.

Het BOSS-beleid gaat over plekken in de buitenruimte en wat daar staat. Deze plekken kunnen een speeltuin zijn, een beweegplein, of een jeu-de-boulesbaan met picknickbankje. Maar waar BOSS-beleid écht over gaat is over #buitengeluk. Het geeft de fysieke voorwaarden die nodig zijn zodat álle inwoners van Zwolle kunnen bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de buitenruimte. Het BOSS-beleid zorgt ervoor de buitenruimte een bijdraagt aan de sociale opgaven.

Kaders

Koers Sociaal Domein [Koers Sociaal Domein](#)

Zwolse Omgevingsvisie [Omgevingsvisie 'Ons Zwolle van morgen 2030'](#)

Beoogd effect

De ambitie van het BOSS-beleid is om op alle stadslagen van de gemeente Zwolle (stad, wijk, buurt en straat) toekomstbestendig te worden op het gebied van bewegen, ontmoeten, spelen en sporten en hiermee inkleuring te geven aan de ambities uit de Omgevingsvisie (2021) en de Koers sociaal domein (2024).

Argumenten

1.1 *Het huidige speeltuinbeleid heeft behoefte aan een aanvulling*

De huidige nota speelruimte komt uit 2000 en is 25 jaar oud. Daarnaast zien we dat speeltuinen ook andere functies hebben, zoals elkaar ontmoeten en de opstap maken naar sporten. Zwolle groeit en de uitdagingen rondom bewegen nemen toe. Dit vraagt om een andere aanpak en een bredere invalshoek.

1.2 *Nieuw is de samenhang tussen én kaders voor de thema's bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de buiten ruimte.*

Op dit moment zijn voor de inrichting van faciliteiten voor bewegen, ontmoeten en sporten onvoldoende kaders beschikbaar. Waarom doen we iets niet of juist wel? Tegelijkertijd is er wel veel vraag naar invulling van deze onderwerpen, bijvoorbeeld in de vorm van inwonersinitiatieven. Daarom bekijken we deze thema's integraal op stad- wijk- en buurtniveau. Per niveau maken we de juiste afweging doordat we beter weten wat waar nodig is. Door de buitenruimte te zien als BOSS-netwerk dragen we zorg voor samenhang van locaties en diversiteit van het aanbod.

Datum 9 april 2025

Daarmee stimuleren we beweging tussen verschillende BOSS-locaties.

1.3 Het BOSS-beleid stelt een beleidslijn vast rondom de toegankelijkheid en inclusiviteit van speeltuinen en BOSS-locaties

Op dit moment is er geen beleidslijn beschikbaar over de toegankelijkheid en inclusiviteit van speeltuinen en andere BOSS-locaties. Met dit beleid komt deze beleidslijn er wel. Ons uitgangspunt hierbij is dat álle stadslocaties uiteindelijk inclusief moeten zijn. Dit betekent dat bij vervangingen van bestaande stadslocaties deze ook inclusief worden. We kiezen daarbij voor de route 'comply or explain' ('pas toe, of leg uit'). Kortom, wanneer een vervanging niet leidt tot meer inclusie moet worden uitgelegd waarom dat is.

Daarnaast zetten we in op het creëren van één inclusieve BOSS-locatie per wijk, voor alle 17 Zwolse wijken. Ook hiervoor geldt dat dit bij vervanging dan meegenomen wordt in de nieuwe inrichting van de locatie.

1.4 Het BOSS-beleid versterkt het integraal én wijkgericht werken

Het BOSS-beleid geeft op de schalen stad, wijk en buurt aan wat er is. Door dit te koppelen aan de wijkopgaven, is ook helder wat nodig is op dit vlak. BOSS koppelt de fysieke vervanging van speelterreinen dus aan de sociale opgaven in de wijken. Wat heeft welke wijk nodig? Waar is behoefte aan in de buurt? De omzetting van spelen naar BOSS doen we dan ook samen met betrokkenen uit de wijk/buurt, de inwoners uit de buurt én het wijkwerk.

1.5 Het BOSS-beleid draagt bij aan de maatschappelijke opgaven zoals uit de Koers Sociaal Domein

De Koers Sociaal Domein stelt dat de gemeente Zwolle inzet op bestaanszekerheid, kansengelijkheid en de gezondheid van Zwollenaren te versterken. Hiermee versterken we de sociale basis, die vervolgens weer een positief effect heeft op die drie thema's.

Het BOSS-beleid schept fysieke voorwaarden voor het versterken van de sociale basis vanuit het idee dat het samenleven en de samenleving op straat begint. Het is de buitenruimte waar men elkaar ontmoet, waar buurkinderen met elkaar spelen, er gesport wordt en ouderen kunnen uitrusten op een bankje. Een gezonde buitenruimte is een ruimte die uitnodigt tot buiten zijn, tot bewegen, ontmoeten, spelen, en sporten.

1.6 Het BOSS-beleid draagt bij aan de invulling van de ambities van de Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie geeft aan dat gezondheid bestaat uit omgeving en leefstijl. Gezond eten en voldoende bewegen zijn belangrijk. Ook de fysieke omgeving speelt een belangrijke rol: *"Buiten bewegen, spelen en sporten draagt bij aan een goede gezondheid van mensen, jong en oud. Het is een kwaliteit die Zwolle moet blijven bieden, ook als er meer Zwollenaren bij komen."* (Bron: Omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen)

De buitenruimte kan een bijdrage leveren aan het leefstijlgedrag van inwoners mits de inrichting daarbij past. En juist aan die inrichting geeft het BOSS-beleid nadere invulling. We zorgen ervoor dat er op termijn 'voor ieder wat wils' beschikbaar is. Daarbij is het ook belangrijk om prikkelarme- en stilteplekken en inwoners met dementie niet te vergeten.

Datum

9 april 2025

2.1 *Het BOSS-beleid geeft antwoord op motie M7-3 Rolstoelvriendelijk meubilair*

In het BOSS-beleid is een antwoord geformuleerd op de motie [M7-3 Rolstoelvriendelijk meubilair](#).

Bij de vervanging van de huidige bankjes kijken we of het mogelijk is om een aantal tegels naast een bankje te leggen, zodat hier een rolstoel, rollator of kinderwagen kan staan. Ook kijken we of bij de vervanging van een picknickbank een rolstoelvriendelijke picknickbank terug kan worden geplaatst. Na een aantal vervangingen wordt dit geëvalueerd met Toegankelijk Zwolle.

3.1 *In 2027 wordt de Nota Kapitaalgoederen vernieuwd, daarin moeten de kapitaalgoederen van BOSS landen*

In de huidige Nota Kapitaalgoederen zijn de kapitaalgoederen van BOSS (nu speel-attributen, sport-attributen en bankjes) nog niet opgenomen. Om te weten wat structureel nodig is voor de uitrol van BOSS gaan we tot aan de nieuwe Nota Kapitaalgoederen pilots uitvoeren. In de nieuwe Nota Kapitaalgoederen kan dan besloten worden in welk tempo de bestaande speelterreinen worden omgevormd naar BOSS.

Alternatieve mogelijkheden

BOSS vergt een omvorming van bestaande inzet en geldstromen. Het huidige voorstel is om in de nieuwe Nota Kapitaalgoederen van 2027 een besluit te nemen over de structureel benodigde middelen voor BOSS. Er zijn ook andere besluiten mogelijk rondom de inzet van capaciteit.

De huidige inventariswaarde van spelen is 13,8 miljoen euro. De huidige VVI (budget voor vervangingsinvesteringen) is rond de €400.000 per jaar, zie ook het onderzoeksrapport van OBB.

Alternatieve scenario's voor het inzetten van middelen zijn:

1. *De benodigde financiën zijn beschikbaar om gestructureerd en gefaseerd alle huidige 380 speellocaties om te bouwen naar locaties die voldoen aan het BOSS-beleid.*

Dit vergt een extra investering. De waarde van de totale inventaris loopt dan op naar ruim 26 miljoen euro door de toevoeging van objecten op het gebied van bewegen, ontmoeten en sporten én door investeringen in inclusiviteit. De VVI lopen dan op naar 1,4 miljoen euro per jaar.

2. *We houden buiten in stand wat er nu staat aan speelvoorzieningen. We herverdelen de bestaande budgetten zodat de wijk- en buurtplekken met BOSS-voorzieningen worden voorzien.*

Dit betekent het afschalen van kleine plekken (ongeveer 30%, 114 speeltuinen, weghalen) en daarmee een teruggang in het voorzieningenniveau. Sporten in de buitenruimte en het vergroten van inclusiviteit kan dan niet worden uitgewerkt, tenzij er extern budget voor beschikbaar komt (bijvoorbeeld in vorm van een subsidie). De waarde van de totale inventaris blijft nagenoeg gelijk €13,8 miljoen en het jaarlijkse vervangingsbudget is dan rond de €774.000 per jaar. NB: hierin is duidelijk dat het huidige VVI-budget te laag is voor de huidige voorzieningen aldus onderzoeksbureau OBB.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Het BOSS-beleid heeft een lange aanloop gehad. Dit omdat dit beleid domeinoverstijgend en is daarmee vraagt om een integrale benadering die tijd kost. In die aanloopfase is veelvuldig met diverse partijen overleg gevoerd. Denk hierbij onder andere aan Toegankelijk Zwolle, de Participatieraad, en de Jongeren- en Seniorenraad. Participatie vond plaats op diverse niveaus in aanloop naar het

Datum 9 april 2025

opstellen van het beleid. In de uitvoering van het beleid worden buurt- en wijkbewoners betrokken. Hierbij maken we gebruik van de Hanza!-aanpak.

Op beleidsniveau heeft participatie plaatsgevonden door:

- Het uitvoeren van een scholenenquête.
- Het houden van diverse bijeenkomsten over toegankelijkheid en inclusie.
- Ouders met een gehandicapt kind te bevragen op diverse momenten.
- Uitvoering van een inwoner- en gebruikersonderzoek.
- Uitvoering van een onderzoek naar specialistische BOSS-locaties door Bureau Buiten.
- Het voeren van een rondetafelgesprek over spelen en bewegen in de buiten ruimte.
- Beleid voorleggen aan Toegankelijk Zwolle voor feedback toegankelijkheid en inclusie.

Participanten hebben een bredere blik op de buitenruimte meegegeven. Een voorbeeld hiervan is dat het BOSS-beleid toegankelijkheid als basisvoorwaarde ziet. Daarnaast is er aandacht gevraagd voor veiligheid, toiletten en een divers aanbod aan inclusief speelmateriaal. Verder heeft de participatie opgeleverd dat de sociale rol van de BOSS-locatie extra is benadrukt.

Zie ook het Participatiejournaal voor een uitgebreide toelichting op het participatieproces.

In de realisatie van locaties spelen alle gebruikers en omwonenden een belangrijke rol. Hoe groter de plek, hoe meer kapitaalgoederen hier geplaatst worden (hoe professioneler de inrichting). Hier moet immers voor iedereen wat te vinden zijn. De inrichting van straatplekken wordt veelal aan de straat zelf overgelaten. Hierbij wordt ook de combinatie met groen gezocht, denk aan wilgentenen-hutjes en rommelbosjes. Ook bij het afschalen van kleinere speelplekken kijken we samen met de buurt naar een andere invulling.

Communicatie

In overleg met de communicatieadviseur wordt een communicatieplan opgesteld. Onze website zal hierin een centrale rol vervullen. Daar is voor inwoners het BOSS-filmpje te zien (Wat is BOSS?) en wordt weergegeven hoe we BOSS verder gaan uitwerken.

Het BOSS-filmpje wordt ook ingezet bij omvormingen in de wijken en buurten.

Financiën

De basis van het BOSS-beleid ligt financieel in het beschikbare speelbudget van de huidige 380 speelvoorzieningen. Met de begrotingsbehandeling van BOSS in 2024 is financieel gekozen voor doorgaan op de huidige risicogestuurde inzet. Dit betekent dat er op termijn ook kleinere speellocaties opgeheven worden. Naast de risicogestuurde inzet voegen we het volgende toe:

- Het BOSS-beleid wordt direct bij alle stadsontwikkelingen, zijnde in- en uitbreidingslocaties, meegegeven als onderdeel van de nieuw te ontwikkelen stad. Hiermee krijgt BOSS een plek binnen de nieuw te ontwikkelen stad.
- Tot aan de Nota Kapitaalgoederen van 2027 wordt op een aantal locaties proefgedraaid met BOSS om te zien wat dit beleid structureel nodig heeft. De structurele kant landt in de nieuwe Nota Kapitaalgoederen van 2027.
- De bestaande stad blijft op risicogestuurd beheer van de bestaande speeltuinen. Waar mogelijk vormen we om naar BOSS binnen bestaande budgetten. Indien niet mogelijk maar wel noodzakelijk dan vragen we dit aan bij de VVI-aanvragen op spelen/BOSS. Indien niet noodzakelijk dan vindt er geen omvorming plaats van een speellocatie naar BOSS en wordt

Datum 9 april 2025

bezien of de locatie moet blijven. De raad bepaalt dus jaarlijks (bij de VVI) welke bestaande locaties omgevormd moeten worden tot aan de nieuwe Nota Kapitaalgoederen.

Qua capaciteit is een beheeradviseur (0,4fte) beschikbaar gesteld voor het BOSS-beleid. Deze capaciteit wordt op bovenstaande 3 punten ingezet.

Risico's

We zien dat de samenleving enthousiast is over BOSS en krijgen hier regelmatig vragen over. We beginnen echter met een minimale variant en met 0,4fte aan adviseurscapaciteit (14 uur per week). Daarmee gaat de uitvoering van BOSS niet snel. Het risico is dat inwoners zich niet gehoord voelen, omdat wij niet altijd de gewenste omvorming kunnen leveren. Het kan zijn dat hier dan inwoner-initiatieven voor opgestart worden. Om deze kansen te kunnen verzilveren is extra capaciteit en budget nodig. Beide zijn niet voldoende aanwezig.

Daarnaast ontstaat met deze werkwijze een verschil tussen de bestaande stad en de nieuw te ontwikkelen stad. Dit terwijl de sociale opgaven juist in de bestaande stad liggen. Denk aan beweegarmoede in een aantal wijken. We draaien hierin voorlopig pilots, waarbij we inzetten op meekoppelkansen bij andere ontwikkelingen in deze wijken.

Binnen onze bestaande middelen is geen budget beschikbaar voor inclusiviteit en sporten in de buitenruimte. Waar noodzakelijk vragen wij dit aan via de jaarlijkse VVI tot aan de Nota Kapitaalgoederen van 2027, waar dit onderwerp definitief in moet landen.

Vervolg

Het BOSS beleid wordt met pilots nader uitgewerkt, met als doel om te komen tot een uitvoeringsplan. Een uitvoeringsplan opstellen voor BOSS wordt binnen het nog openstaande bedrag voor opstellen van het nieuwe speelbeleid uitbesteed. Het uitvoeringsplan wordt eind 2026 opgeleverd.

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer